

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษามหาบทหน้าที่ในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ ใน จังหวัดขอนแก่น ทั้งบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริง บทบาทที่คาดหวัง ปัญหาในการประสานงานด้าน การศึกษา ตามความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าการประมศึกษาอำเภอ หัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา คณะกรรมการการ การศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมอำเภอ ศึกษาพิเศษสำนักงานการประมศึกษาอำเภอใน จังหวัดขอนแก่น สรุปผลได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษามหาบทหน้าที่ปฏิบัติจริง บทบาทที่คาดหวัง และปัญหาในการประสานงานด้าน การศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ กับหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายใน อำเภอ

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 397 คน ประกอบไปด้วย ศึกษาธิการอำเภอ 24 คน หัวหน้าการประมศึกษาอำเภอ 24 คน หัวหน้าศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 19 คน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 70 คน คณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมอำเภอ 190 คน ศึกษาพิเศษสำนักงาน การประมศึกษาอำเภอ 70 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ ด้านแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการติดตามและประเมินผล จำนวน 65 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการประสานงานด้านการศึกษาศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ 45 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและความตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มคล้ายตัวอย่างที่จังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.82

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้กระทำใน 2 ลักษณะคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์ และการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 403 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับ 397 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.51

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยได้ดำเนินการดังนี้

(1) แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

(2) แบบสอบถามตอนที่ 2 การศึกษารoles ที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

(3) แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการประสานงานด้านการศึกษาของ
 ศึกษานิเทศก์อำเภอ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 ผลการวิจัย

5.3.1 บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงในการประสานงาน ด้านการศึกษาของศึกษานิเทศก์
 อำเภอในด้านแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการ
 ติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

1) บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงในการประสานงานด้านแผนงาน และงบประมาณทางการ
 ศึกษา อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่าระดับในการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับ "มาก" 5 อันดับ
 แรกดังนี้

- (1) การประสานงานจัดทำแผนปฏิบัติการการศึกษาอำเภอประจำปี ($\bar{X} = 3.63$)
- (2) ประสานการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอำเภอประจำปี ($\bar{X} = 3.63$)
- (3) ประสานการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอำเภอระยะ 5 ปี ($\bar{X} = 3.62$)
- (4) จัดทำเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีฉบับสมบูรณ์ส่งหน่วยงาน สถานศึกษาที่
 เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.56$)
- (5) ประสานการวางแผนและพัฒนาระบบ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศ
 ด้านการศึกษาของอำเภอ ($\bar{X} = 3.52$)

2) บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษานิเทศก์
 ในด้านการส่งเสริมการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้น สนับสนุน
 ให้หน่วยงาน สถานศึกษา ผลิตเอกสารประกอบหลักสูตรการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.52$)

3) บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอใน
 ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่าระดับในการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับ "มาก" เรียงอันดับ
 จากค่าเฉลี่ย 5 อันดับแรกดังนี้

- (1) ประสาน ติดตาม การรณรงค์การเรียนรู้ต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปี
($\bar{X} = 3.58$)
- (2) จัดประชุมชี้แจงคณะกรรมการประเมินผลการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ประจำปี เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบ และความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.55$)
- (3) แจงผลการรณรงค์การเรียนรู้ต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปี ให้หน่วยงาน
สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 3.51$)
- (4) ประสานงานการดำเนินการประเมินผลการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปี
ในส่วน of หน่วยสอบในโรงเรียนต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.51$)
- (5) จัดส่ง จัดเก็บ ผลการอนุมัติการประเมินผลปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ประจำปีแก่หน่วยงานหรือสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.50$)

5.3.2 บทบาทหน้าที่ที่คาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ
ในด้านแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านการติดตามและ
ประเมินผล อยู่ในระดับ "มาก"

- 1) บทบาทที่คาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ ในด้าน
แผนงานและงบประมาณทางการศึกษา อยู่ในระดับ "มาก" 5 อันดับแรกได้แก่
 - (1) จัดทำเอกสาร แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ฉบับสมบูรณ์ส่งหน่วยงานทางการ
ศึกษาที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.46$)
 - (2) ประสานการวางแผนและพัฒนาระบบดำเนินการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศด้านการ
ศึกษาของอำเภอ ($\bar{X} = 4.45$)
 - (3) ประสานการจัดทำแผนการศึกษาอำเภอประจำปี ($\bar{X} = 4.44$)
 - (4) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนดำเนินการระดับอำเภอ ประกอบด้วยบุคลากรจาก
หน่วยงาน สถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ ($\bar{X} = 4.42$)
 - (5) ร่วมมือศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการด้านการศึกษาของอำเภอเพื่อกำหนดจุด
มุ่งหมาย มาตรการ แผนงานโครงการ ($\bar{X} = 4.40$)
- 2) บทบาทที่คาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ ในด้าน
การส่งเสริมการศึกษา อยู่ในระดับ "มาก" 5 อันดับแรกได้แก่

- (1) จัดทำแผนจัดตั้งสถานศึกษาทั้งระยะสั้น ระยะยาวในท้องที่อำเภอเพื่อ ศสว.อ. พิจารณาเห็นชอบ และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 4.41$)
 - (2) มอบหมายให้หน่วยงาน สถานศึกษา ดำเนินการคัดเลือกผู้รับทุนเพื่อนำมาพิจารณาให้ คณะกรรมการระดับอำเภอพิจารณาคัดเลือกอนุมัติต่อไป ($\bar{X} = 4.38$)
 - (3) จัดประชุมชี้แจงคณะกรรมการแนะแนวการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.37$)
 - (4) สนับสนุนให้หน่วยงาน สถานศึกษา พลิทเอกสารประกอบหลักสูตรการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.37$)
 - (5) ร่วมมือจัดหาจัดทำประกาศเกียรติคุณ แก่หน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาทั้งภาครัฐและ เอกชน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อไป ($\bar{X} = 4.36$)
- 3) บทบาทที่คาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ ด้าน การติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับ "มาก" 5 อันดับแรกได้แก่
- (1) ประสานงานการดำเนินการประเมินผลการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปี ในส่วนของหน่วยสอบในโรงเรียนต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.40$)
 - (2) จัดส่ง จัดเก็บ ผลการอนุมัติผลการประเมินผลปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปี แก่หน่วยงาน หรือสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.37$)
 - (3) จัดประชุมชี้แจงคณะกรรมการประเมินผลการเรียนชั้นประถมปีที่ 6 ประจำปีในส่วน ของหน่วยสอบในโรงเรียนต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.37$)
 - (4) ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากแผนงานตามโครงการ แจ้งหน่วยงาน สถานศึกษา ศสว.อ.ทราบ ($\bar{X} = 4.32$)
 - (5) ประสาน ติดตาม การรณรงค์การเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปี ($\bar{X} = 4.32$)

5.3.3 ปัญหาในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ

เมื่อประมวลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด พบว่า ปัญหาในการประสานงาน ด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้น ปัญหาระดับ "มาก" ได้แก่

- (1) แผนของอำเภอไม่ได้รับความสนใจจากองค์กรกลางระดับจังหวัด และกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X} = 3.65$)
 - (2) ขาดบุคลากรด้านการศึกษโดยตรง ($\bar{X} = 3.54$)
 - (3) การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ($\bar{X} = 3.53$)
 - (4) ไม่มีแนวทางในการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการศึกษาของอำเภอ ($\bar{X} = 3.51$)
- เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ระดับปัญหา "น้อย" ได้แก่
- (1) รูปแบบการประชาสัมพันธ์และบริการข่าวสารข้อมูลไม่เหมาะสม ($\bar{X} = 2.40$)
 - (2) บุคลากรมีความสัมพันธ์กันน้อยระหว่างหน่วยงาน ($\bar{X} = 2.44$)
 - (3) บุคลากรไม่มีความมั่นใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ($\bar{X} = 2.44$)
 - (4) บุคลากรไม่เข้าใจในระเบียบกฎหมาย หลักการปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = 2.44$)
 - (5) บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ไม่ดี ($\bar{X} = 2.46$)

5.4 การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทหน้าที่ในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ ในบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริง บทบาทที่คาดหวัง ปัญหาในการประสานงาน จากผลการวิจัย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายหลายประการดังต่อไปนี้

5.4.1 บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงในการประสานงานด้านการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมแล้วผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และเห็นว่าในด้านการติดตามและประเมินผลได้ปฏิบัติมากกว่า ด้านแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา และด้านการส่งเสริมการศึกษา

ด้านแผนงานและงบประมาณทางการศึกษานั้น ในแต่ละกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการกระจายอำนาจให้หน่วยงานในสังกัดระดับล่างได้มีบทบาทสำคัญในการจัดทำแผนงานและงบประมาณเป็นของตนเอง แม้จะมีบางส่วนที่ให้ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอคือ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดำเนินการจัดทำแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา แต่ในส่วนกลางระดับสูงมีข้อจำกัดเรื่องเงินงบประมาณ แผนงานเกี่ยวกับการพัฒนาจึงได้รับงบประมาณที่ไม่เพียงพอ

ส่วนใหญ่จะมีแต่แผนงานและงบประมาณประจำ ในการประสานงานด้านนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องจึงอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ในการปฏิบัติจริงของศึกษาธิการอำเภอ ส่วนใหญ่จะเป็นงานโครงการที่ไม่มีงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานสถานศึกษาจึงมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาได้ดำเนินการและมีโครงการหลักอยู่แล้ว จึงให้ความสำคัญรองลงไป

ในงานด้านการติดตามประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมากกว่าเพราะเห็นว่างานโครงการต่าง ๆ ที่เป็นโครงการหลัก ๆ ของรัฐบาล ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดีของทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ ได้ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อรายงานหน่วยเหนือต่อไป และคิดว่าเป็นงานที่เห็นชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินงบประมาณ เวลา สถานที่ เรื่องนี้ตรงกับการปฏิบัติจริงของศึกษาธิการอำเภอในฐานะผู้ประสานงาน และติดตามงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

จากผลการวิเคราะห์ ในบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงในเรื่องนี้ มีข้อสังเกตเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกับข้อปฏิบัติจริงของงานในบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและเกี่ยวข้องเป็นประจำ จะขอกล่าวเป็นภาพรวมในรายด้านดังนี้

1) ด้านแผนงาน และงบประมาณทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญและเห็นพ้องว่างานที่ศึกษาธิการอำเภอได้ปฏิบัติจัดทำอยู่ตามลำดับคือ

- (1) ประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการการศึกษาอำเภอประจำปี
- (2) ประสานการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอำเภอประจำปี
- (3) ประสานการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอำเภอระยะ 5 ปี

เป็นความเห็นที่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง เพราะว่า จากข้อเท็จจริงแล้ว บทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในฐานะเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการระดับอำเภอ จะต้องรู้เข้าใจงานของหน่วยงานอื่นในสังกัด จึงได้รวบรวมแผนงานทั้งหมดไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งจะง่ายต่อการติดตามงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนั้น จะต้องประสานงานกับหน่วยงาน สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด ติดตามการจัดทำแผนงานต่าง ๆ การดำเนินงานตามแผนนั้น ๆ ให้ดำเนินการเป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีนักวิชาการเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรงของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบงานในส่วนนี้

2) ด้านงานส่งเสริมการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวม ได้ให้ความสำคัญในระดับรองลงมาคือระดับ "ปานกลาง" ซึ่งในข้อเท็จจริงแล้วศึกษาธิการอำเภอได้ปฏิบัติงานในด้านนี้มากพอสมควร แต่งานโครงการส่วนใหญ่มักจะเป็นงานโครงการที่ไม่มีงบประมาณสนับสนุน จึงดูคล้ายกับว่าได้ปฏิบัติไม่เต็มที่ แต่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญในงานที่จะกล่าวต่อไปนี้ ใกล้เคียงหรือเห็นของการปฏิบัติงานที่จริงมากที่สุดคือ

(1) สนับสนุนให้หน่วยงาน สถานศึกษา ผลิตเอกสารประกอบหลักสูตรการเรียนการสอน

(2) สรุปผลการดำเนินงานทุนการศึกษาประจำปีการศึกษา ปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไข พัฒนาให้หน่วยงานสถานศึกษาทราบ เพื่อการดำเนินการในอนาคต

(3) มอบหมายให้หน่วยงาน สถานศึกษาดำเนินการคัดเลือกผู้รับทุน เพื่อนำพิจารณาให้คณะกรรมการระดับอำเภอพิจารณาคัดเลือก อนุมัติต่อไป

จากงานดังกล่าวนี้ ในส่วนของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอได้ประสานให้หน่วยงาน สถานศึกษาให้มีการดำเนินการ ถึงแม้ว่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอจะไม่ใช้หน่วยงานรับผิดชอบเต็ม แต่ก็ถือว่าเป็นงานในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้คุณภาพการศึกษาเป็นไปตามนโยบายของหน่วยเหนือ ผู้ตอบแบบสอบถามจึงมีความเห็นพ้องบทบาทที่คาดหวังของศึกษาธิการอำเภอในเรื่องนี้อยู่ในระดับ "มาก" เช่นเดียวกันกับงานด้านแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา และด้านการติดตามและประเมินผล

3) ด้านการติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศึกษาธิการอำเภอมีการปฏิบัติงานจริงอยู่ในระดับ "ปานกลาง" โดยเฉพาะเรื่องการประสานติดตาม การรณรงค์การเรียนรู้ต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปี ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สนองนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ในส่วนการติดตามประเมินผลในงานโครงการต่าง ๆ ของหน่วยเหนือ แต่มีข้อจำกัดในบางเรื่องที่ทำให้งานด้านนี้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เช่น ระเบียบในการปฏิบัติยังไม่ชัดเจนพอ การมอบอำนาจยังไม่ชัดเจน ประกอบกับหน่วยในการตรวจติดตามประเมินผลมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ จึงมีผลกระทบกับงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอในฐานะเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในการปฏิบัติของศึกษาธิการอำเภอ อยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพราะในบางกรณีหน่วยงานติดตามประเมินผลที่เป็นหน่วยกลางในการดำเนินงานของหน่วยงานผู้ปฏิบัติจะหย่อนไปบ้าง

5.4.2 บทบาทหน้าที่ที่คาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในการประสานงานด้านการศึกษาศึกษาของศึกษาธิการอำเภออยู่ในระดับ "มาก" โดยให้ความสำคัญด้านแผนงานและงบประมาณทางการศึกษาเป็นอันดับแรก และด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการส่งเสริมการศึกษาในระดับรองลงมา

1) ความคาดหวังในการประสานงานการศึกษาด้านแผนงาน และงบประมาณทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศึกษาธิการอำเภอควรจะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" ขณะเดียวกันนั้นก็เห็นว่าในการปฏิบัติจริงในเรื่องนี้อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ความคาดหวังหวังเอาไว้สูงในบางกรณีก็มีข้อจำกัดที่ทำให้ผู้ปฏิบัติจริง ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ เช่น มีปัญหาเรื่องคน เงิน และวัสดุอุปกรณ์มีจำกัดไม่เพียงพอ ประกอบกับงานในหน้าที่มีกว้างขวาง และงานด้านแผนงาน และงบประมาณนั้นไม่ได้ยุติในระดับล่างเบ็ดเสร็จ จะต้องดำเนินการในระดับสูงด้วย บางครั้งแผนงานงบประมาณที่ขอจัดตั้งไปก็ไม่ได้รับตามที่ขอจึงทำให้การดำเนินการตามแผน และงบประมาณไม่ตรงกับโครงการหรือเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ดังนั้น ในการประสานงานเรื่องนี้จะขาดความมั่นใจในความสำเร็จของงานโครงการต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนด หรือตามที่ตั้งเอาไว้ อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยนี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ผู้ปฏิบัติมองเห็นว่าจะได้ปรับปรุงแก้ไขพัฒนา การประสานงานทางการศึกษาในเรื่องใดอย่างไร

2) ความคาดหวังในการประสานงานการศึกษาด้านการส่งเสริมการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเรื่องดังกล่าวนี้ ศึกษาธิการอำเภอน่าจะได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งขณะเดียวกันนี้ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเรื่องนี้ศึกษาธิการอำเภอได้ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ในข้อเท็จจริงนั้นงานการส่งเสริมการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับหลายองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการปฏิบัติงานจะต้องประสานสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ของหลายฝ่าย โดยเฉพาะสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในความสัมพันธ์เรื่องนี้ให้มาก ในเรื่องนี้เห็นว่าในการดำเนินการมีข้อจำกัดอยู่หลายประการที่จะทำงานให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เช่น ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ คนมีไม่เพียงพอ และที่สำคัญคือ การที่ได้เสนอแผนขอตั้งงบประมาณให้หน่วยเหนือได้พิจารณาแล้วได้รับการตอบสนองน้อยมาก จึงเป็นปัญหาสำคัญ

การปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยดี จะอย่างไรก็ตามในส่วนงานที่ไม่ต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุนนั้น สำนักงานศึกษาธิการอำเภอได้พยายามดำเนินงานให้เป็นผลดีที่สุดเต็มกำลังความสามารถอยู่แล้ว

3) ความคาดหวังในการประสานงานการศึกษาด้านการติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังให้ศึกษาธิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" และมองเห็นว่าการปฏิบัติจริงในเรื่องนี้อยู่ในระดับ "ปานกลาง" งานการติดตามและประเมินผลเป็นงานที่ละเอียดอ่อนและต้องใช้เวลามาก ใช้คนมาก ใช้เครื่องมือที่ดี มีคุณภาพ เท่าที่ปฏิบัติอยู่นั้นแทบจะทุกหน่วยงาน จะให้ความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องนี้น้อย อาจจะมาจกสาเหตุหลายประการ เช่น เห็นว่าติดตามประเมินผล เสนอแนะไปแล้ว ผลการประเมินผล การเสนอแนะไม่มีผลย้อนกลับในทางที่ดี หรือหน่วยเหนือและหน่วยปฏิบัติไม่ปฏิบัติตามเท่าที่ควร

โดยสรุปแล้วเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โดยภาพรวมแล้วในบทบาทหน้าที่ในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ ในบทบาทที่คาดหวังมีความคาดหวังให้ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติมากกว่าเท่าที่ปฏิบัติจริง "ปานกลาง" ทุกด้านอาจเนื่องจากความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามหรือสังคมคาดหวังว่าศึกษาธิการอำเภอจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีเทคนิคในการปฏิบัติงาน มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ

5.4.3 ปัญหาในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ โดยส่วนรวมแล้ว สรุปได้ว่า มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องในระดับ "ปานกลาง" จะนำมาเสนอต่อไปนี้เป็นปัญหารุนแรง 3 ปัญหาคือ

1) ปัญหาแผนของอำเภอไม่ได้รับความสนใจจากองค์กรกลางระดับจังหวัด และกระทรวงศึกษาธิการเท่าที่ควร

จากปัญหาดังกล่าวนี้มักจะพบเห็นอยู่เป็นประจำของกระทรวงศึกษาธิการ อาจจะมาจกกระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงใหญ่มีปริมาณคน ปริมาณงานมาก ในการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานที่อำเภอเสนอขอจัดตั้งไป จะได้รับการจัดสรรน้อยมาก โดยเฉพาะสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติ และประสานงานจากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้สำนักงาน

ศึกษาธิการอำเภอ ได้มีความพยายามเต็มความสามารถที่จะแก้ปัญหา โดยจัดทำแผน ประสานแผนที่ไม่ต้องใช้งบประมาณ หรือใช้น้อยที่สุดโดยอาศัยความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

2) ปัญหาขาดบุคลากรด้านการศึกษาโดยตรง

จากความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่าการขาดบุคลากรด้านการศึกษาโดยตรง เป็นปัญหารุนแรง ซึ่งข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าเป็นจริง โดยเฉพาะนักวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงาน ประสานงานด้านการศึกษสำเร็จตามแผนงานโครงการ การแก้ไขปัญหาโดยจัดระบบการทำงานให้คล่องตัว เน้นการทำงาน และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นในสำนักงานได้ช่วยเหลือ ร่วมมือทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

3) ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ

จากความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบเป็นปัญหารุนแรงรองลงมา ซึ่งข้อเท็จจริงแล้วการปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากปฏิบัติงานในหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ต้องปฏิบัติงานให้กับกรมทุกกรมที่ไม่มีตัวแทนกรมในอำเภอ ส่วนกรมใดมีตัวแทนกรมอยู่ในอำเภอ ก็จะต้องเข้าไปร่วมทำงานให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนงานโครงการ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการจึงมีงานที่จะต้องปฏิบัติจัดทำมีมาก แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ การจัดระบบข้อมูลอาจจะไม่สมบูรณ์หรือทันสถานการณ์ปัจจุบันปัญหาผู้บริหารระดับสูงได้ให้ความสำคัญและสนใจได้จัดหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้ แต่ยังไม่เพียงพอ จึงได้แก้ไขปัญหาโดยร่วมมือกับหน่วยงาน สถานศึกษาในสังกัด ระดมสรรพกำลังช่วยเหลือจัดทำเต็มความสามารถ นอกจากนี้จัดอบรมเจ้าหน้าที่ในสำนักงานศึกษาธิการเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ถูกต้อง ให้บริการแก่หน่วยงาน สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับเป็นศูนย์ข้อมูล

จากที่ได้กล่าวแล้วนั้น จะเห็นว่าปัญหาในการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ยังจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาอีกมาก ระดับปัญหาบางประการไม่สามารถจะแก้ได้ในระดับอำเภอ ได้พยายามเสนอแนะระดับสูงให้ช่วยเหลือแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาที่แก้ได้ในระดับอำเภอ ก็ได้ร่วมมือแก้ไขกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วน เพื่อประโยชน์สูงสุดของงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้สมกับเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนี้ เห็นว่าบทบาทหน้าที่ในการประสานงานด้านการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอจะต้องได้รับการปรับปรุง พัฒนา แก้ไข เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จเป็นไปด้วยดี หลายประการดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ

- (1) ศึกษาธิการอำเภอควรเร่งพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทุกตำแหน่งให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้นในข้อจำกัดที่มีบุคลากรที่มีน้อย
- (2) ศึกษาธิการอำเภอ ควรพัฒนารูปแบบระบบข้อมูล สารสนเทศให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ
- (3) ศึกษาธิการอำเภอควรพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ และการให้บริการข้อมูลข่าวสาร ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- (4) ศึกษาธิการอำเภอ ควรพัฒนาตนเองให้ทันเหตุการณ์ สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เป็นที่ยอมรับการครองตน การครองคน ละการครองงาน
- (5) ศึกษาธิการอำเภอ ควรจะศึกษาบทบาทหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และปฏิบัติตามนั้นอย่างเต็มกำลังความสามารถ และศึกษาความคิดเห็น และความคาดหวังของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปปรับปรุง และพัฒนาบทบาทของตนเองให้เหมาะสม

2) ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษาธิการจังหวัด

- (1) ควรจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ
- (2) ควรจัดสรรบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้ครบและตรงตามกรอบอัตรากำลัง
- (3) ควรจัดอบรมเข้มสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

- (1) ควรให้มีการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ
- (2) ควรให้มีการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอตามความคิดเห็นของคณะสงฆ์ และผู้นำท้องถิ่น
- (3) ควรให้มีการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการประสานงานด้านการวัฒนธรรม